

การจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในการทำผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์
อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าตามกฎหมาย
Geographical Indication Registration to Increase the Value of Patae
Ban Klongprasong, Muengkrahi, Krabi

สุนิสา หาบสา¹
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
272 หมู่ 9 ตำบลขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100, ประเทศไทย
อีเมลติดต่อ: kongkwun25@hotmail.com

Sunisa Habsa²
Faculty of Law, Sunanathani Rajabhat University
272 Moo 9, Khun Thale, Mueang, Surat Thani 84100, Thailand
Email: kongkwun25@hotmail.com

Received: December 28, 2023 Revised: April 10, 2024 Accepted: April 19, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวทางสร้างมูลค่าผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์โดยอาศัยสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ผ้าปาเต๊ะเป็นผ้าที่มีลวดลายและสีสันงดงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะในผ้าแต่ละผืน ซึ่งผ้าปาเต๊ะเป็นผ้าที่ได้รับความนิยมในกลุ่มสตรีภาคใต้ ใช้สำหรับนุ่งหรือเป็นผ้าถุง สามารถแสดงออกถึงวัฒนธรรมวิถีชีวิตในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาพบว่า เงื่อนไขในการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตาม พระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 นั้น มี 3 ประการ คือ 1) เป็นชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียก หรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์, 2) ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ สามารถบ่งบอกว่าเป็นสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้น และ 3) เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์นั้น ซึ่งผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ครบเงื่อนไของค์ประกอบที่สามารถขอขึ้นทะเบียนได้ เพราะบ้านคลองประสงค์เป็นชื่อตำบลซึ่งเป็นชื่อแหล่งภูมิศาสตร์และเป็นพื้นที่การทำผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ ลักษณะลวดลายมีความแปลกตาโดยลวดลายบนผืนผ้าแสดงออกถึงความเป็นชาวเลซึ่งมีการผสมผสานระหว่างผ้าปาเต๊ะกับผ้าบาติกเข้าด้วยกัน โดยการเขียนลายต่าง ๆ โดยใช้สีชาวดัดกับสีพื้นต่าง ๆ และนอกจากนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายในชุมชนเป็นป่าชายเลนและล้อมรอบไปด้วยทะเล จึงมีการนำธรรมชาติที่อยู่ในสภาพแวดล้อมดังกล่าวมาเขียนเป็นลวดลายบนผืนผ้า ทั้งนี้ หากมีการขึ้นทะเบียนผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แล้ว

¹ อาจารย์.

² Lecturer.

ยอมที่จะเพิ่มมูลค่าให้แก่ผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ได้เช่นเดียวกับสินค้าต่าง ๆ อีกทั้งจะเป็นการสร้างรายได้ที่มั่นคงยั่งยืนแก่ผู้กลุ่มผู้ผลิตผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ นอกจากนี้ หากผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ได้รับการจดทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์จะได้รับความคุ้มครองตามหลักสากลเพื่อป้องกันการสับสนในสินค้า เป็นการป้องกันผู้บริโภคไม่ให้เกิดความหลงผิดในการซื้อสินค้า และคุ้มครองผู้ผลิตสินค้าในการลอกเลียนแบบ

คำสำคัญ: การจดทะเบียน; สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์; ผ้าปาเต๊ะ; มูลค่าสินค้าตามกฎหมาย

Abstract

This research article aims to study guidelines for creating value for Baan Khlong Prasong Patay cloth using geographic indications The author sees that Patek cloth is a cloth with beautiful patterns and colors. There is uniqueness in each piece of fabric. The bateh cloth is a fabric that is popular among women in the southern region. Used for wearing or as a sarong. Able to express culture and way of life in daily life very well.

The study has shown that Conditions for requesting registration of geographic indications according to The Geographical Indications Act of 2003 has 3 elements: 1) It is a name, symbol or anything else used to refer to a person. or used in place of a geographic source, 2) a name, symbol, or anything else used to refer to or be used in place of a geographic source can indicate that it is a product that originates from that geographic source and 3) that it is a product that has quality, reputation, or specific characteristics of that geographic source The Baan Khlong Prasong batay cloth meets the conditions and elements that can be registered because Baan Khlong Prasong is the name of a subdistrict, which is the name of a geographic source and is the area where Ban Khlong Prasong batay cloth is made. The pattern is unusual. The pattern on the fabric expresses the identity of the sea gypsies, which is a combination of batik and batik fabric. By writing various patterns using white to contrast with various background colors and also because the environment within the community is a mangrove forest and surrounded by the sea. Therefore, the nature in this environment is used to write patterns on the canvas. In this case, if the Ban Khlong Prasong Patay cloth is registered as a geographic indication. It will certainly add value to the Ban Khlong Prasong batay cloth as well as other products. It will also create a stable and sustainable income for the Ban Khlong Prasong batay cloth producer group. And in addition, if the Ban Khlong Prasong batay cloth is registered as a geographic indication, the Ban Khlong Prasong batay cloth will be protected according to international principles. To prevent confusion in the product This is to prevent consumers from being misled in purchasing products. and protect product manufacturers from counterfeiting.

Keywords: Registration; Geographical Indication; Patae; Increase the Value of Legal

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย มีอัตลักษณ์แสดงออกถึงความเป็นภาคใต้อย่างชัดเจน โดยในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของการแต่งกายตามลักษณะทางภูมิประเทศ โดยเฉพาะการแต่งกายของภาคใต้นั้นมีความเป็นเอกลักษณ์แสดงให้เห็นถึง วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเห็นได้ชัดในการใช้ผ้าปาเต๊ะเป็นผ้านุ่งหรือผ้าถุงที่นิยมในกลุ่มสตรีมาเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องนุ่งห่มที่สามารถรังสรรค์เข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในภาคใต้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะใช้ในการออกงานพิธีต่าง ๆ เช่น งานบวช งานแต่งงาน โดยการนำมาเย็บเป็นชุดสำหรับสวมใส่หรือนำมาตัดเป็นกระโปรงสำเร็จรูป หรือใช้สำหรับนุ่งห่มอยู่บ้าน หรือใช้สำหรับเป็นผ้าผลัดในการอาบน้ำ เป็นต้น ผ้าปาเต๊ะจึงมีสายใยผูกพันกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนภาคใต้เป็นอย่างมาก

คำว่า “ปาเต๊ะ” เป็นภาษามลายูที่ใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งที่มีวิธีการทำผ้าที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าผืนยาวประมาณสามเมตรที่เขียนด้วยเทียนโดยใช้เทียนปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสี เมื่อนำไปย้อมสี สีก็จะติดเฉพาะส่วนที่ไม่ได้ลงเทียนไว้ และจะซึมไปตามรอยแยกของเทียนเกิดเป็นลวดลายสวยงามแปลกตา อันเป็นสีเอกลักษณ์ของผ้าปาเต๊ะ นอกจากนี้ ใช้วิธีการแต้มสี ระบายสี และย้อมสีในบริเวณที่ต้องการให้ติดสี โดยสีจะซึมเข้าไปในผ้า ถ้าต้องการหลายสีต้องย้อมหลายครั้ง ตลอดจนระบายในบางส่วนจึงจะได้ผ้าย้อมที่สวยงามและได้ผ้าตามสีที่ต้องการ ซึ่งแหล่งกำเนิดผ้าปาเต๊ะมาจากไหนยังไม่เป็นที่ยุติ มีการถกเถียงกันว่าต้นกำเนิดผ้านี้มีที่มาจากชาวหรืออินเดียกันแน่ เนื่องจากผ้าทั้งสองแหล่งมีประวัติความเป็นมาในช่วงเดียวกัน แต่ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าน่าจะเป็นผ้าที่มีถิ่นกำเนิดในชาวหรืออินโดนีเซียนี้เอง เนื่องจากศัพท์ที่ใช้เรียกเทคนิคการทำผ้าเป็นภาษาของอินโดนีเซีย รวมถึงพิธีที่ใช้ทำสีและย้อมนี้ นอกจากนี้ ยังค้นพบว่าเทคนิคที่ใช้ในการทำผ้าของอินโดนีเซียมีความซับซ้อนสูงกว่าอินเดียมาก

ชุมชนบ้านคลองประสงค์ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองกระบี่ คนในชุมชนที่นี้ส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม ลักษณะภูมิประเทศเป็นเกาะที่มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติรายล้อมไปด้วยป่าชายเลนและทะเล ชาวบ้านในชุมชนจึงมีความผูกพันกับป่าชายเลนและท้องทะเลมาอย่างช้านาน โดยสามารถพบเห็นวิถีชีวิตที่ยังคงความดั้งเดิม โดยมีวิถีชีวิตของชุมชนอันเรียบง่าย มีความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น อย่างเช่น วิถีชีวิตของชาวประมง การลอบปู การสักหอย การทำประมงพื้นบ้านชายฝั่ง การทำเรือหัวโทง และหนึ่งในนั้น คือการทำ “ผ้าปาเต๊ะ” ผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์เป็นวิสาหกิจชุมชนที่ก่อตั้งภายใต้แนวคิดเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่สมาชิกภายในกลุ่มเป็นการส่งเสริมให้มีการสร้างงาน สร้างคน สร้างอาชีพ และนำมาสู่รายได้และสร้างสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างชุมชนให้เกิดรู้สึกสามัคคีการร่วมด้วยช่วยกันและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้

การทำผ้าปาเต๊ะของบ้านคลองประสงค์นั้นเริ่มทำโดย นางประจิม เล็กดำ มีความสนใจในการทำผ้าปาเต๊ะ ประกอบกับมีการไปศึกษาการทำผ้าปาเต๊ะของจังหวัดปัตตานี จึงเรียนรู้กระบวนการขั้นตอนในการทำผ้าปาเต๊ะ และจากการเรียนรู้ลองผิดลองถูกในกระบวนการขั้นตอนในการทำด้วยวิธีการสังเกตและทดลองปฏิบัติจริง

³ ประจิม เล็กดำ, สัมภาษณ์โดย สุนิสา หาบสา, บ้านคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่, 14 พฤศจิกายน 2562.

ระยะเริ่มแรกของการทำผ้าปาเต๊ะนั้น นางประจิม เล็กดำ ได้มีการถ่ายทอดความรู้ในการทำผ้าปาเต๊ะให้กับสมาชิกที่มีความสนใจ มีการทำที่ต้องใช้วิธีการทำมือแทบจะทุกขั้นตอน จะเห็นว่าผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์เป็นสินค้าในรูปแบบหัตถกรรมท้องถิ่น ฉะนั้นการทำผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์จึงไม่ได้ผลิตในรูปแบบอุตสาหกรรมแต่อย่างใด การทำผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์จึงเป็นการผสมผสานระหว่างธรรมชาติและฝีมือของมนุษย์เข้าด้วยกัน การคิดค้นลวดลายที่จะเขียนลงบนผ้าเริ่มต้นด้วยการนำธรรมชาติสภาพแวดล้อมในชุมชนมาเป็นลวดลาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นธรรมชาติของชุมชน ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าเป็นศิลปะที่สมาชิกได้คิดขึ้น ไม่ว่าจะในเรื่องของสีสันที่จะมีสีสดใส ลวดลายที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน โดยสมาชิกในกลุ่มได้นำความเป็นธรรมชาติและสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ชุมชนมารังสรรค์เป็นลายที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของบ้านคลองประสงค์ได้เป็นอย่างดี เช่น การนำลูกของต้นสนที่ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติมาทำคิดเป็นลวดลายลงบนผืนผ้า ลายดอกสมอที่แสดงออกถึงว่าบ้านคลองประสงค์เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่งในจังหวัดกระบี่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าชายเลนที่มีต้นสมอขึ้นอยู่บริเวณริมคลองมาเป็นลายลงบนผืนผ้า นอกจากนี้ ยังมีการนำผ้าสีพื้นตัดกับลายดอกสีขาว เช่น การนำสีขาวตัดกับพื้นสีฟ้า สีเหลือง สีเขียว สีดำ สีแดง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าลวดลายที่ใช้เขียนลงบนผืนผ้า นั้นมีการหยิบเอาลวดลายที่เกิดจากธรรมชาติโดยใช้ลักษณะของภูมิประเทศของบ้านคลองประสงค์มาเป็นต้นแบบในการผลิตสินค้า เป็นการแสดงออกถึงความเป็นชาวเลของบ้านคลองประสงค์ได้อย่างงดงาม จึงถือว่าเป็นงานที่มีลิขสิทธิ์ในด้านของศิลปะ ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญาอย่างหนึ่งที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง จึงควรที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้ผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์มีเอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะแตกต่างจากผ้าปาเต๊ะของท้องถิ่นเพื่อนำมาขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อสร้างมูลค่าสินค้าให้กับผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์

ในการขอจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ซึ่งกฎหมายที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ คือ กฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพราะกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นกฎหมายที่ส่งเสริมการอนุรักษ์องค์ความรู้ผ่านการผลิตสินค้า กล่าวคือ กฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สามารถให้ความคุ้มครองแก่สินค้าที่ คุณภาพ คุณลักษณะ หรือชื่อเสียงมีความเชื่อมโยงกับแหล่งภูมิศาสตร์ ซึ่งแตกต่างจากการผลิตสินค้าประเภทเดียวกันที่ผลิตในแหล่งภูมิศาสตร์อื่น และสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นทรัพย์สินทางปัญญาชนิดหนึ่งที่คุ้มครองให้กับสินค้าที่เกิดขึ้นเฉพาะแหล่งภูมิศาสตร์นั้น คือ ชื่อหรือเครื่องหมายใด ๆ ใช้กับแหล่งกำเนิดสินค้าที่สามารถบ่งบอกว่าสินค้านั้นเกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์ที่ใด⁴ เป็นกฎหมายที่มุ่งให้ความคุ้มครองผู้ผลิตสินค้าในแหล่งภูมิศาสตร์เพื่อป้องกันไม่มีการลวงขายสินค้าที่มีได้เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นพร้อมทั้งเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคในตัว เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับสินค้าตามคุณภาพจากแหล่งภูมิศาสตร์แท้จริง จึงเห็นควรให้ผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์จดทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า เพื่อสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ทั้งนี้ ยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง และเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมให้ถ่ายทอดพัฒนาจากคนรุ่นก่อนสู่คนรุ่นหลัง

ดังนั้น การศึกษานี้ มุ่งโดยตรงต่อการศึกษาถึงลักษณะเฉพาะของผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ เพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ตามพระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ซึ่งบ้านคลองประสงค์เป็นชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ โดยผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์สามารถบ่งบอกว่า

⁴ ธนพจน เอกโยชยะ, คำอธิบายกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2547), 20.

เป็นสินค้าที่เกิดจากบ้านคลองประสงค์ที่เป็นแหล่งภูมิศาสตร์นั้น และเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง โดยเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับ 4 ดาว ของอำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ จึงเป็นปัจจัยทางด้านการเพิ่มมูลค่าสินค้าที่ส่งผลให้เกิดลักษณะเฉพาะเพื่อนำไปสู่การจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามพระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงที่มาและลักษณะเฉพาะของผ้าปาเต๊ะของบ้านคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

1.2.2 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวความคิด ทฤษฎีของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

1.2.3 เพื่อศึกษาพระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ในเรื่องของการขอขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในการทำผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าตามกฎหมาย

1.2.4 เพื่อหาแนวทางสร้างมูลค่าผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์โดยอาศัยสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้ มีขอบเขตการวิจัยแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เจาะลึก การขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของผ้าปาเต๊ะ ลักษณะโดยทั่วไปของบ้านคลองประสงค์ และประวัติความเป็นมา กระบวนการในการทำผ้าปาเต๊ะของบ้านคลองประสงค์ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.4 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากตำรากฎหมาย ตำบทยกกฎหมาย เอกสาร บทความ หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ และข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เพื่อนำมาวิเคราะห์ เมื่อได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าว ผู้เขียนจะทำการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) และสัมภาษณ์เชิงลึกแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ ได้แก่ สมาชิกทำผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ ซึ่งข้อมูลของผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีชื่อเสียง มีลักษณะเฉพาะ อันถือเป็นองค์ประกอบสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดในการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ อันนำไปสู่การขอขึ้นทะเบียนผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อเพิ่มมูลค่าผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทราบที่มา ลักษณะเฉพาะของผ้าปาเต๊ะของบ้านคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

1.5.2 ทราบประวัติความเป็นมา แนวความคิด ทฤษฎีของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

1.5.3 ทราบพระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ในเรื่องของการขอขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในการทำผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าตามกฎหมาย

1.5.4 ได้รับเป็นแนวทางการสร้างมูลค่าผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์โดยอาศัยสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

2. ผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในการทำผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าตามกฎหมาย ผู้เขียนพบว่า ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์กับกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยในการขอขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามกฎหมายสากลมีความแตกต่าง ดังต่อไปนี้

2.1 ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์กับกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยในการขอขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์เป็นวิสาหกิจชุมชน ของตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ซึ่งการทำผ้าปาเต๊ะของบ้านคลองประสงค์นั้นเริ่มทำโดยนางประจิม เล็กดำ เป็นคนท้องถิ่นของที่นี่มีความสนใจในการทำผ้าปาเต๊ะ โดยเริ่มการเรียนรู้การทำผ้าปาเต๊ะจากจังหวัดปัตตานีแล้วต่อยอดเสริมความคิดในการคิดค้นลวดลายที่ใช้เขียนลงบนผืนผ้า โดยอาศัยธรรมชาติสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนมารังสรรค์เพื่อให้ผ้าปาเต๊ะมีความโดดเด่นแปลกตา ผ้าปาเต๊ะของที่นี่มีความเป็นเอกลักษณ์โดยมีการผสมผสานระหว่างผ้าปาเต๊ะและบาติกเข้าด้วยกัน⁵ จึงมีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน แตกต่างจากลายผ้าปาเต๊ะจากที่อื่นซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์เมื่อใครพบเห็นก็จะทราบว่าเป็นผ้าปาเต๊ะของบ้านคลองประสงค์ เห็นได้จากลวดลายที่มีการคิดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของชุมชน เพราะลักษณะทางภูมิศาสตร์ของบ้านคลองประสงค์มีลักษณะเป็นป่าชายเลนและทะเลล้อมรอบลวดลายของผ้าจึงมีลักษณะเฉพาะโดดเด่น เช่น การนำลูกซึ่งเป็นผลของต้นสนที่ขึ้นอยู่ริมชายทะเล และลายดอกสมอที่นำดอกของต้นสมอที่อยู่ในป่าชายเลนมาเป็นลายของผ้า ดังนั้นด้วยความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่ซ้ำใครทำให้ผ้าปาเต๊ะของที่นี่แตกต่างจากผ้าปาเต๊ะจากที่อื่น สร้างความภาคภูมิใจให้กับสมาชิกชาวบ้านในชุมชน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

การขอขึ้นทะเบียนผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น สิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาคือ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่จะขอขึ้นทะเบียนได้ต้องครอบคลุมประกอบที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งการทำผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์จะขอขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้นั้นจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มาตรา 3 บัญญัติว่า “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หมายความว่า ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียก หรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และสามารถบ่งบอกว่า สินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว” โดยสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ต้องมีองค์ประกอบหรือคุณสมบัติครบถ้วน 3 ประการ⁶ ได้แก่ 1) เป็นชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์, 2) ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์สามารถบ่งบอกว่า เป็นสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้น และ 3) เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์นั้น

⁵ ประจิม เล็กดำ, สัมภาษณ์โดย สุนิสา หาบสา, บ้านคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่, 14 พฤศจิกายน 2562.

⁶ พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546, มาตรา 3, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 120 ตอนที่ 108 ก (31 ตุลาคม 2546): 3-4.

เนื่องจาก คลองประสงค์ คือชื่อตำบลหนึ่งในอำเภอเมืองจังหวัดกระบี่ ซึ่งการทำผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้ของกลุ่มคนไทยมุสลิมที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านเกาะกลาง ตั้งอยู่เลขที่ 22 หมู่ที่ 2 ตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ที่ได้สืบทอดมาจากนางประจิม เล็กดำ ที่มีความสนใจในการทำผ้าปาเต๊ะก็มีการพัฒนาต่อยอดความคิดโดยสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับลายที่เขียนลงบนผืนผ้า จึงทำให้ผ้าปาเต๊ะของที่นี่จึงมีความเป็นเอกลักษณ์โดยมีการผสมผสานระหว่างผ้าปาเต๊ะและบาติกเข้าด้วยกัน จะเห็นได้ว่าผ้าปาเต๊ะนั้นเป็นผ้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันและผ้าที่ใช้ในงานและพิธีต่าง ๆ โดยใช้ในงานนักขัตฤกษ์ งานบุญ งานแต่งงาน เป็นต้น ซึ่งผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์มีการคิดลายที่นำมาเขียนบนผ้าจากการนำเอาสิ่งที่อยู่ตามธรรมชาติของตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ มาเขียนเป็นลายบนผืนผ้า เช่น การนำลูกของต้นสนที่ขึ้นอยู่ริมชายฝั่งทะเล ดอกของต้นสมอที่ขึ้นตามป่าชายเลนมาเขียนเป็นลวดลายบนผืนผ้า จึงได้ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะไม่ซ้ำผ้าปาเต๊ะจากแหล่งภูมิศาสตร์อื่น ผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์จึงเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ที่บอกได้ว่าสินค้าเกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นโดยตรง นอกจากนี้ ผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์เป็นผ้าที่มีชื่อเสียงและมีความสำคัญของจังหวัดกระบี่ โดยมีชื่อเสียงและรางวัลการันตีคุณภาพ เช่น เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับ 4 ดาว ของอำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ได้รับประกาศเกียรติคุณจากหม่อมราชวงศ์สมลาภ กิติยากร ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณ ตามรอยราชปณิธาน สร้างงานเพื่อแผ่นดิน เป็นต้น

เมื่อผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์เป็นผ้าที่ครอบคลุมใจในการขอขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ ผู้ที่มีสิทธิ์ยื่นขอจดทะเบียนผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ประกอบด้วยบุคคลและนิติบุคคลต่าง ๆ คือผู้มีอำนาจขอขึ้นทะเบียนผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้มีเพียง ราชการส่วนจังหวัดกระบี่ ราชการส่วนท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์ และกลุ่มสมาชิกทำผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์

2.2 ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ และความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามกฎหมายสากล

คำว่า “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI)” เป็นคำสามัญทั่ว ๆ ไปที่จะใช้เมื่อมีการกล่าวถึงการให้ความคุ้มครองชื่อหรือเครื่องหมายต่าง ๆ ที่เป็นชื่อเสียงหรือท้องถิ่นที่ใช้บนฉลากของสินค้าต่าง ๆ แท้ที่จริง⁷ กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แต่ละฉบับก็จะมีขอบเขตการคุ้มครองที่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามหลักสากลแล้วนั้น เห็นว่าการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภายใต้อนุสัญญากรุงปารีสได้ให้คำนิยามของการคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมเอาไว้ว่า หมายรวมถึงสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาและเครื่องหมายแหล่งกำเนิด และการให้ความคุ้มครองนั้นเป็นการคุ้มครองประเทศสมาชิกโดยการห้ามการใช้สิ่งบ่งชี้แหล่งกำเนิดที่ไม่ถูกต้องกับสินค้าไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม⁸ หากมี

⁷ ษณิดา ฉายีเนตร, “กฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์: ขอบเขตสำหรับประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ ปรินซ์ตัน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2548), 7.

⁸ จักรกฤษณ์ ควรพจน์ และบัณฑิต เศรษฐศิริโรจน์, สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ทรัพย์สินทางปัญญาและสิทธิชุมชน (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2556), 67.

การใช้สิ่งบ่งชี้ในลักษณะดังกล่าว อนุสัญญากรุงปารีสได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการยึดสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ไม่ถูกต้องนั้น หากมีการนำสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ไม่ถูกต้องเข้ามาในดินแดนของประเทศสมาชิกของประเทศสมาชิกของประชาคมปารีสผู้มีสิทธิร้องขอให้มีการยึดสินค้า มีสิทธิร้องขอให้เจ้าหน้าที่ทำการยึดสินค้านำเข้านั้นได้ โดยมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันการลวงสาธารณชนในเรื่องกระบวนการผลิต คุณลักษณะของการผลิตสินค้าหรือปริมาณของสินค้าในลักษณะของการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งถือเป็นต้นกำเนิดแนวคิดในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์⁹

การคุ้มครองภายใต้ความตกลงกรุงมาดริด จะเห็นได้ว่าอนุสัญญานี้เป็นส่วนเสริมของอนุสัญญากรุงปารีส โดยความตกลงกรุงมาดริดกำหนดขอบเขตการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาของสินค้า โดยห้ามการใช้สิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาโดยไม่ถูกต้องหรือนำไปใช้ในลักษณะที่ก่อให้เกิดความสับสนหลงผิด ซึ่งความตกลงกรุงมาดริดห้ามมิให้ใช้สิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาที่ไม่ถูกต้องกับธุรกิจการค้าและบริการทุกประเภท โดยมีได้จำกัดอยู่เฉพาะในการจำหน่ายด้วย ทั้งนี้ ยังกำหนดให้ความคุ้มครอง โดยกำหนดให้หน่วยงานตุลาการเป็นผู้ยึดทรัพย์สิน หรือสินค้าที่เป็นสินค้าใช้สิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาที่เป็นเท็จหรือหลอกลวง¹⁰

การคุ้มครองภายใต้ความตกลงกรุงลิสบอน ซึ่งประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีความตกลงด้วยความตกลงกรุงลิสบอนได้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นมาตรการเสริมเพิ่มเติมจากอนุสัญญากรุงปารีส โดยสาระสำคัญได้ให้ความคุ้มครองเครื่องหมายอ้างอิงแหล่งกำเนิดของสินค้า โดยอาจเกิดจากการชวงชิงการหลอกลวงแม้ว่าจะเป็นการใช้แหล่งกำเนิดที่ถูกต้องของสินค้าหรือเครื่องหมายนั้นถูกใช้โดยการแปลงความจากหรือใช้ประกอบคำชนิดแบบทำเลียนแบบ ซึ่งมีผลให้สถานะภาพของเครื่องหมายอ้างอิงเป็นประสิทธิภาพของประเทศต้นกำเนิดประเทศภาคีอื่นจะปฏิเสธหรือยกเลิกให้เป็นชื่อหรือข้อบ่งชี้กึ่งสามัญ หรือสามัญนามไม่ได้ トラบเท่าที่ประเทศเจ้าของยังไม่ยกเลิกเครื่องหมายอ้างอิงของตน¹¹

การคุ้มครองภายใต้ความตกลงว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า ซึ่งความตกลงฉบับนี้มีผลเป็นการก่อตั้งองค์การการค้าโลกขึ้น โดยความตกลงนี้ได้ให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อป้องกันการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม โดยป้องกันมิให้สาธารณชนหลงผิดเกี่ยวกับสถานที่อันแท้จริงของแหล่งกำเนิดของสินค้า โดยกำหนดมาตรการให้ประเทศสมาชิกต้องปฏิเสธหรือเพิกถอนการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่มีได้มีแหล่งกำเนิดในดินแดน

3. บทวิเคราะห์

จากการศึกษาเรื่องการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในการทำผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าตามกฎหมาย ผู้เขียนสามารถวิเคราะห์ได้เป็นประเด็น ดังนี้

⁹ วิมาน เหล่าดุสิต, “รูปแบบทางกฎหมายสำหรับการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในประเทศไทย,” *วารสารสุโขทัยธรรมาราช* 10, ฉ. 1 (มิถุนายน 2541): 11.

¹⁰ ภัทรพร เย็นบุตร, “การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: ศึกษาตามความตกลงทริปส์,” (วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2561), 78.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, 82.

3.1 เหตุผลของกฎหมายซึ่งคู่ได้จากเหตุผลท้ายพระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 จะเห็นได้ว่า หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติได้มีการบัญญัติถึงการเพิ่มมูลค่าของสินค้าที่มีการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพียงแต่ป้องกันมิให้ประชาชนสับสนหรือหลงผิดในแหล่งของสินค้า รวมถึงการอนุวัติการตามพันธกรณีที่ประเทศไทยมีตามความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ดังนั้นในประการแรก เหตุผลเบื้องหลังของกฎหมายจึงไม่สามารถนำมาเป็นคำถามเพื่อหาคำตอบถึงการเพิ่มมูลค่าผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นเพียงกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองสินค้าจากแหล่งภูมิศาสตร์ ไม่ให้มีการลอกเลียนแบบป้องกันการลวงขาย รวมถึงคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้เกิดความสับสนหลงผิดในสินค้าซึ่งไม่มีประเด็นในการเพิ่มมูลค่าของสินค้าที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

3.2 ผลกระทบของกฎหมายต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องในสังคม จะเห็นได้ว่าผลกระทบของกฎหมายต่อพฤติกรรมของผู้คนนั้น สามารถพิจารณาถึงผู้บริโภคสินค้าและผู้ผลิตสินค้า ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าปัจจัยของผู้บริโภคสินค้าส่งผลกระทบต่อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ เมื่อส่งผลกระทบต่อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ผลิต เนื่องจากผู้ผลิตย่อมได้มาซึ่งมูลค่าของสินค้าดังกล่าว¹² ดังนั้นสามารถนำมาวิเคราะห์ว่าหากผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ได้จดทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สามารถเพิ่มมูลค่าให้แก่ผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ได้หรือไม่นั้น ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ตามหลักนิติเศรษฐศาสตร์มาพิจารณาควบคู่กับการเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ เมื่อนำมาศึกษาแล้วเห็นว่าหากผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์นำมาจดทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ เมื่อมองผ่านมุมมองของนักเศรษฐศาสตร์แล้วทำให้เห็นว่า สินค้าดังกล่าวสามารถสร้างมูลค่าได้สูงกว่าสินค้าทั่วไปด้วยตัวของสินค้าเอง กล่าวคือเมื่อพิจารณาสมมติฐานของนิติเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สามารถสร้างมูลค่าให้กับสินค้าที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น¹³ เมื่อวิเคราะห์แล้วทำให้เห็นว่า สินค้าเกือบทุกชนิดที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มีราคาสูงกว่าสินค้าประเภทเดียวกันส่งผลกระทบต่อมูลค่าที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นหากใช้วิธีการคาดการณ์ตามหลักเศรษฐศาสตร์แล้วจะเห็นได้ว่าถ้าผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ได้ขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แล้ว ราคาผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ย่อมมีมูลค่าสูงขึ้นเช่นเดียวกับสินค้าอื่น ๆ ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไว้ก่อนหน้าแล้วเช่นกัน

3.3 นอกจากสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพิ่มมูลค่าผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ทางตรงแล้ว สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ย่อมส่งผลต่อการเพิ่มมูลค่าโดยทางอ้อมด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ เพราะเมื่อขึ้นทะเบียนผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แล้วก็ตาม ยังมีการควบคุมตรวจสอบคุณภาพของผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ที่ได้ขอขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญาด้วย โดยการจัดสร้างระบบการควบคุมการผลิตสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในคำขอขึ้นทะเบียน ทั้งระบบการควบคุมภายในและระบบการควบคุมภายนอก และ/หรือ นำร่างมาตรฐานการผลิตมาขอรับรองกับหน่วยงานรับรองว่าได้มาตรฐานหรือไม่ ดำเนินจัดทำแผนการตลาดและประชาสัมพันธ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น โดยใช้คุณลักษณะพิเศษของสินค้าจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็นตัวนำ เพื่อทำให้ผู้บริโภคสนใจและเกิดภาพลักษณ์เชื่อมโยงระหว่าง

¹² ปกป้อง จันวิทย์, *การวิเคราะห์กฎหมายว่าด้วยหลักเศรษฐศาสตร์: แนวคิดและวรรณกรรมปริทัศน์* (รายงานการวิจัย) (กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2554), 4.

¹³ เรื่องเดียวกัน, 6.

คุณลักษณะพิเศษ กับพื้นที่แหล่งผลิตสินค้าที่เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ทำให้เห็นว่าแม้จะได้ขึ้นทะเบียนผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แล้วก็ตาม ก็ยังมีการควบคุมตรวจสอบคุณภาพของสินค้าอยู่ตลอด ทำให้ผู้บริโภคมั่นใจเมื่อซื้อสินค้าไปแล้วย่อมได้สินค้าที่ได้มาตรฐานตามที่ได้จดทะเบียน ถือได้ว่าการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าโดยทางอ้อมด้วยเช่นกัน

4. สรุปผล และข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผล

จากการศึกษาเรื่อง การจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในการทำผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าตามกฎหมาย พบว่า หากผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามพระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 จะเป็นการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าทางหนึ่ง โดยเป็นการการันตีคุณภาพของสินค้าจากกรมทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อแสดงให้ผู้บริโภคทราบว่าผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์จากตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ มีคุณลักษณะเฉพาะเจาะจง ซึ่งคุณลักษณะที่มีความเฉพาะเจาะจงเช่นนี้ไม่สามารถผลิตได้ในแหล่งอื่น กรมทรัพย์สินทางปัญญาเป็นหน่วยงานของรัฐ เมื่อสินค้าใด ๆ ได้รับการจดทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ย่อมสร้างความน่าเชื่อถือให้สินค้า หรือผลผลิตนั้น ทำให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นต่อการบริโภคสินค้า และการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคจากการวิเคราะห์ด้วยหลักนิติเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะเห็นได้ว่า สินค้าที่ได้มีการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะมีราคาเพิ่มสูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าชนิดเดียวกันในท้องตลาด จากการศึกษาสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อื่น ๆ ที่ได้รับรองจดทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ล้วนมีราคาสินค้าท้องตลาดแทบทั้งสิ้น ทำให้สามารถคาดเดาได้ว่า ผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ เมื่อได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จากกรมทรัพย์สินทางปัญญาแล้ว น่าจะมีแนวโน้มทำให้ราคาผลผลิตสูงขึ้น เหมือนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อื่นที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

4.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในการทำผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าตามกฎหมาย ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

4.2.1 เห็นควรให้มีการผลักดันให้ผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ได้รับขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546

4.2.2 เห็นควรให้มีการนำหลักนิติเศรษฐศาสตร์ มากำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ด้วย เพื่อเป็นการสร้างประโยชน์เชิงเศรษฐศาสตร์ และรายได้ที่มั่นคงยั่งยืนแก่ผู้กลุ่มผู้ผลิตผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์

4.2.3 เห็นควรว่าหากผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์ได้รับการจดทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ผ้าปาเต๊ะบ้านคลองประสงค์จะได้รับความคุ้มครองตามหลักสากล เพื่อป้องกันการสับสนในสินค้า เป็นการป้องกันผู้บริโภคไม่ให้เกิดความหลงผิดในการซื้อสินค้า และคุ้มครองผู้ผลิตสินค้าในการลอกเลียนแบบ

References

- Chakkrit Kuanpoj, and Banthun Setthasirot. *Geographical Indications Intellectual Property and Community Rights*. Bangkok: Nititham, 2013. [In Thai]
- Chanida Chayinaet. “Geographical Indication Law: Scope for Thailand.” Master’s thesis, Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University, 2005. [In Thai]
- Phattharaphon Yenbut. “Protection of Geographical Indications for Sustainable Development: Studying according to the TRIPS Agreement.” PhD diss., Faculty of Law, National Institute of Development Administration, 2018. [In Thai]
- Pongpong Chanwit. *Legal Analysis of Economic Principles: Concepts and Review Literature* (Research Report). Bangkok: Thailand Research Fund, 2011. [In Thai]
- Thanapochana Ekayokya. *Explanation of the Geographic Indication Law*. Bangkok: Winyuchon, 2004. [In Thai]
- Wiman Laodusit. “Legal Model for the Protection of Geographical Indications in Thailand.” *Sukhothai Thammathirat Open Journal* 10, no. 1 (June 1998): 11. [In Thai]